

*Муромцева Ю.І., канд. екон. наук, доцент,
Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С. Сковороди*

ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАННІ ЕКОНОМІЧНОЇ ГЕОГРАФІЇ

Будь-який прогрес суспільства завжди має на меті економити ресурси і зусилля людини, робити ефективнішими процеси виробництва, управління тощо. Сьогодні цифрові технології позбавляють людину рутинної монотонної роботи, звільняючи час і місце для вільної творчої праці. Згідно з аналітичними звітами Давоського економічного форуму до цифрових технологій сьогодні відносять Інтернет, роботизацію та штучний інтелект, великі дані, безпаперові технології, хмарні сховища і обчислення, безпілотні та мобільні технології, біометричні, квантові технології, технології ідентифікації, блокчейн тощо. Ці технології все активніше проникають у суспільство і, цілком закономірно, також заходять і в освітню галузь.

Минулорічна пандемія та сьогоднішня війна росії проти України призвели до активного залучення дистанційних методів у сфері освіти починаючи з 2020 року як в усьому світі, так і в Україні. За роки з часів пандемії COVID-19 тема дистанційного навчання та цифровізації освітніх процесів набула особливого значення. Так, автори Гуцан Т.Г., Зеленько О.О. [1] розглядали процес цифровізації в цілому по економіках світу; Ємельянова, Є.С. [2], Карюк Є. О.[3], Муромцева Ю. І. [4] – особливості застосування інтернет-технологій у вищій та середній школі; І. Когут, Ю. Назаренко, О. Сирбу [5] – проблеми освіти та наслідки пандемії; автори Н. Морзе, Е. Смирнова-Трибульська, М. Бойко, О. Буйницька, С. Василенко, І. Воротникова, Л. Гриневич, Л. Варченко-Троценко, В. Вембер, А. Тютюнник, Т. Терлецька, Д. Настас [6] – шляхи вищої модернізації освіти за допомогою її цифровізації.

Огляд останніх літературних джерел свідчить, що застосування цифрових технологій може значно різнитися у вищій школі та закладах середньої освіти, при викладанні гуманітарних предметів та математично-природничих, виклики освіти у надзвичайних ситуаціях та її дистанційний формат як можливість реалізувати стиль життя здобувача освіти (поєднання освіти з роботою, міграціями, неформальною освітою тощо) також вимагають різних форм, ресурсів і методів цифровізації. Концептуальні засади Цифрової адженди України – 2020 (Цифрового порядку денного) [7] вимагають розширення застосування цифрових технологій та поглиблення цифрової грамотності усіх учасників освітнього процесу. Отже, поглиблення знань та презентація практичного досвіду про цифровізацію навчального процесу у різних сферах середньої та вищої школи досі залишаються актуальними.

Узагальнюючи досвід впровадження цифрових інструментів у навчанні економічній географії кафедрою суспільно-економічних дисциплін і географії Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди, можна зауважити що і викладачі і здобувачі реалізують цілі освітнього процесу. В небезпечних умовах військової агресії навчальний процес відбувався як в синхронному, так і в асинхронному режимі за допомогою платформи Мудл, відеоконференційного зв'язку через сервіси Google Meet, ZOOM, Skype, Viber, Telegram, тощо, зберігання та обміну контентом здобувачів освіти через сервіси Google Docs, Google Maps, індивідуальні блоги.

Особливістю проведення лекційних та практичних занять з економіко-географічних дисциплін є активне застосування картографічного матеріалу. Сервіси Google – від Google Maps та Street View, а також ресурс Вебкамери світу - <https://www.earthcam.com/> використовувались для опрацювання навчального матеріалу з багатьох тем і предметів. Для створення студентами картограм та картодіаграм з дисциплін соціально-економічної географії використовувалися можливості сайту <https://app.datawrapper.de/create/map>. При викладанні дисципліни «Методи географічних досліджень», зокрема при вивченні дистанційних методів досліджень використовувалася платформа НАСА Джованні - <https://giovanni.gsfc.nasa.gov/giovanni/> Giovanni - веб-інтерфейс, який дозволяє користувачам аналізувати сіткові дані НАСА з різних спостережень із супутника та поверхні. Під час вивчення економічної географії, студенти опановували статистичні методи збору інформації, які вимагають активного використання мережею Інтернет - базами даних відповідних сайтів, використання програмного забезпечення Google Forms, Google Docs тощо, а оволодіння статистичними методами обробки та презентації інформації йде у нерозривному зв'язку із застосуванням програмного забезпечення – EXCEL, або інших пакетів статистичних програм, що підвищує практичні навички застосування комп'ютерних технологій. При вивченні курсів "Географія населення", "Глобальна та регіональна географія послуг", "Економічна і соціальна географія зарубіжних країн" студенти мають змогу використовувати на лекційних та практичних заняттях значні бази даних про населення та економіку країн світу, вивчати їх завдяки різноманітним тематичним інтерактивним картам на сайтах <https://data.worldbank.org/>, <https://ourworldindata.org/>, <https://www.migrationdataportal.org/>, <https://mrdata.usgs.gov/general/map-global.html#home> тощо.

Отже, такі величезні обсяги статистичної та картографічної інформації дають змогу студентам мати повне уявлення про сучасний стан країн та регіонів світу, процеси, які там відбуваються. А викладачу це дає можливість давати більше творчих і індивідуальних завдань, які виключають плагіат при їх виконанні. Таким чином, застосування цифрових технологій

допоможе студентам краще зрозуміти навколишній світ, суспільство, явища та процеси, що відбуваються в державі і світі. Цифрові технології сьогодні - це невід'ємна частина існування людини, яка дає можливості навчання у зручний час і зручному (безпечному) місці, освіту протягом життя, можливість реалізовувати індивідуальні освітні траєкторії, зі споживачів електронних ресурсів перетворюватися на творця нового контенту.

Список використаних джерел:

1. Гуцан Т. Г. Аналіз сучасного стану розвитку цифровізації / Т. Г. Гуцан, О. О. Зеленько, І. О. Ночвіна // *Integration of Education, Science and Business in Modern Environment : Winter Debates : abstracts of the 2nd International Scientific and Practical Internet Conference, Dnipro, February 4-5, 2021* = Інтеграція освіти, науки та бізнесу в сучасному середовищі : зимові диспути : тези доп. II Міжнар. наук.-практ. інтернетконф., Дніпро, 4-5 лют. 2021 р. – Дніпро : WayScience, 2021. – Т. 1. – С. 310–311.
2. Ємельянова, Є. С. Сучасні інтернет-технології як метод формування професійної комунікативної культури (з досвіду міжнародної співпраці)/Ємельянова ЄС. In *Іноземні мови у вищій освіті: лінгвістичні, психолого-педагогічні та методичні перспективи: М-ли Всеукраїнської науково-практичної конф (Vol. 16, pp. 116-117).*
3. Карюк Є. О. Цифровізація як актуальний тренд шкільної географічної освіти. Режим доступу: <https://vseosvita.ua/library/embed/01005ghd-a1cd.docx.html>
4. Муромцева Ю. І. Переваги та особливості дистанційного навчання географії / Ю. І. Муромцева // *Географія та туризм : матеріали IV Всеукр. наук.-практ. Інтернет-конф., Харків, 26 лют. 2021 р. / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди ; [за заг. ред. проф. Лоцмана П. І.]. Харків : ХНПУ, 2021. – С. 31–39.*
5. Коронавірус та освіта: аналіз проблем і наслідків пандемії (2020) І. Когут, Ю. Назаренко, О. Сирбу. Режим доступу: <https://cedos.org.ua/uk/articles/koronavirus-ta-osvita-analiz-problem-i-naslidkiv-pandemii>
6. Модернізація освіти в цифровому вимірі: монографія / за наук. ред. Н. Морзе, О. Буйницької. — К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. — 300 с.
7. Цифрова адженда України – 2020 («Цифровий порядок денний» – 2020) Концептуальні засади. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uccs.org.ua/uploads/files/58e78ee3c3922.pdf>